

DESPRE BURUIENI ȘI COPACI

Nu mai țin minte câți ani să fi avut - poate opt, poate zece - când am mers la sapă de puieți, împreună cu maică-mea și cu alți săteni din Ionașda. Tocmai intrasem în vacanța de vară. Era undeva, pe lângă satul cu nume de miere, Miersig, unde le prieste grozav stejarului și cerului. Ce să vă spun, pământul tare ca piatra și închegat ca de la descântec. Puieții, fără îndoială că în primăvara aceluia an ieșiseră din ghinde. Parcă-i văd și acum, înalți cel mult de un lat de palmă. Buruienile, în schimb, înalte până la șaua călărețului. (Să ne mai fi invadat turcii odată, mulți patrioți s-ar fi putut ascunde în cuprinsul lor). Și lucrând eu acolo, m-am gândit, am dat verdictul, dar numai în gând: în vecii vecilor nu vor deveni puieții aceia copaci, oricât am împuțina noi din buruienile hulpave care îi sufocau. Dar, ca toate cele, a trecut și chinul săpatului de puieți și eu am uitat complet de ei. S-a întâmplat însă, cam după cincisprezece ani, să ajung din nou în același loc. Și nu mică mi-a fost mirarea să văd, în locul puieților, o adevărată pădure, mai înaltă decât casa, pe care numai omul o mai putea opri din drumul vieții. M-am bucurat și am fost mândru pentru lucrul împlinit, chiar dacă îmi luasem simbria pentru nimicul pe care-l făcusem acolo. Mai târziu, am înțeleș și de ce fusese verdictul meu greșit. Pentru că puieții, chiar dacă creșteau un centimetru pe an, își reluau creșterea în anul următor de unde o lăsaseră. De fapt, ei ar fi ajuns ce au ajuns și fără ajutorul nostru. În vreme ce buruienile o luau mereu de la zero...

Am avut apoi o revelație neagră, printre cele mai negre probabil pe care le poate avea cineva. Că în mod tradițional – nenorocită tradiție – modul cum este condusă România seamănă, ca două picături de apă, cu strategia buruienilor, nu cu strategia puieților. Aproape orice dram de tradiție, de continuitate, încolțește și începe să crească, este decapitat și aruncat la coș. De către cei care conduc. Și aceasta, aproape exclusiv când forța tradiției, a continuității ar fi în folosul celor mulți. Aș putea da în acest sens sute, poate mii, de exemple. Ceea ce este inutil. Cu adevărat importantă este găsirea vinovaților. Mai importantă încă, este anihilarea lor.

Dumitru Petru Iga,
Profesor, Universitatea din București

GYOMOKRÓL ÉS FÁKRÓL

Nem emlékszem már hány éves voltam, talán nyolc, tíz, amikor facsemetéket mentünk kapálni anyámmal és Ionașda falu több lakójával. Éppen a nyári szünet kezdete volt. Mindez valahol a méz nevű falu, Miersig (románul *miere* = méz) határában történt, ahol a tölgy és cser számára annyira kedvező a hely. Mit mondjak, a föld kökemény volt és annyira tömör, mintha valaki megbabonázta volna. A csemeték, kétségen kívül abban az évben bújtak ki a makkból. Mintha most is látom őket, legfennebb egy tenyérnyi magasak lehetek. A gyomok bezzeg majnem a lovas nyergét separték. (Ha a törökök még egyszer meghódítottak volna, sok hazafi bújhatott volna el közöttük). Ahogy ott munkálkodtam, gondolkodtam és, csak gondolatban, kimondtam az ítéletet: soha nem fognak ezek a csemeték fákká növekedni, bármennyire is szabadítanánk meg őket a mohóan fojtogató gyomoktól. De, mint minden más, véget ért a csemetekapálás kínja is és én teljesen megfeledkeztem róluk. A sors azonban úgy hozta, hogy nagyjából tizenöt év múlva visszatértem erre a helyre. Bizony nagyot csodálkoztam, látván, hogy a csemeték helyén háznál nagyobb fákból alkotott valódi erdő van, melyet már csak az ember állíthatott volna meg életútjából. Boldog és büszke voltam e beteljesedés miatt, még úgy is, hogy meg annak idején megkaptam fizetséget csekélyke munkámért. Később azt is megértettem, miért volt hibás az ítéletem. Azért, mert ugyan csak egy centimétert nőttek évente, a csemeték onnan folytatták növekedésüket, ahol az elmúlt esztendőben abba hagyták. Voltaképpen ők azzá váltak volna amivé a mi segítségünk nélkül is. Miközben a gyomok mindig előről kezdték az egészet... Később aztán egy sötét megvilágosodásban volt részem, valószínűleg a legsötétebbikek egyikében amelyet valaki is átélhet. Éspedig, hogy hagyományosan – szerencsétlen hagyomány – az a mód, ahogyan Romániát vezetik, mint két esőcsepp úgy hasonlít, nem a csemeték stratégiájára, hanem a gyomok stratégiájára. Majdnem minden hagyomány, folytonosság, amint megfakad és elkezdi növekedni, lefejezik és a szemétre dobják. A vezetők teszik ezt. Mindezt majdnem kizárólag akkor, amikor a hagyomány és a folytonosság ereje sokak javára szolgált volna. Több száz, talán ezer példát is mondhatnék ezzel kapcsolatban. Ez azonban fölösleges. Ami valóban fontos az a felelősök megtalálása. Ami meg ennél is fontosabb, az a megsemmisítésük.

Dumitru Petru Iga,
Tanár, Bukaresti Egyetem